

ארה"ב- רקע וסקירה כלכלית:

- ארצות הברית היא המדינה בעלת הכלכלה הגדולה בעולם, על אף התחזיות מהעשורים האחרונים כי כלכלות סין והודו תתפוסנה את הבכורה העולמית. ארה"ב היא גם בין המדינות המובילות בתוצר לנפש (מקום 9 בעולם, כ-57 א' דולר לנפש). תוצר ארה"ב מהווה, על פי קרן המטבע הבין לאומית, כחמישית מהתמ"ג העולמי. משנת 1995 עד המשבר הכלכלי האחרון (משבר הסאב פריים) ומ-2015 קדימה, ארה"ב שומרת שנים רבות על צמיחה יציבה, שיעור אבטלה נמוך, אשר נע בין 4 ל 6 אחוז, ועליה רצופה בהשקעות הפנימיות והחיצוניות.
- מקור העוצמה הכלכלית של ארצות הברית מיוחס לשילוב של: מערכת פוליטית יציבה; כו"א מיומן; כמות עצומה של משאבים; שיעור תעסוקה גבוה; שעות עבודה רבות, (במשק כ-150 מיליון עובדים) ואוניברסיטאות המושכות אליהן את מיטב הסטודנטים בעולם. כל אלה מפיקים תפוקה גבוהה ביותר ומציבים את המדינה בחזית הקידמה הטכנולוגית, במיוחד בטכנולוגיות מתקדמות כגון ענפי מדעי החיים וטכנולוגיות המידע והתקשורת. עד היום ארצות הברית היא המובילה בדירוגים שונים בתחומי החדשנות, המחקר והפיתוח. רוב חתני פרס נובל לפיזיקה ולכימיה בשנים האחרונות היו אמריקאים או חוקרים שעבדו בארצות הברית. ארצות הברית היא היצרנית המובילה בעולם של מזון ומוצרי תעשייה, ומרכז הון ושירותים פיננסיים עולמי. בנוסף, פיתוח התשתיות, רמת המיסוי הנמוכה והכלכלה החופשית הופכים את כלכלת ארצות הברית לאחת מהכלכלות התחרותיות ביותר בעולם.
- הכלכלה האמריקאית מגוונת וענפיה המרכזיים הם: רכב, תעופה, חלל, בידור, תיירות (ארצות הברית היא היעד השני המועדף בעולם על תיירים, מיד לאחר צרפת), היי-טק (בארצות הברית מצויים יותר ממחצית מהמחשבים האישיים ושרתי האינטרנט בעולם), נפט (לארצות הברית עתודות של עוד כ-264 מיליארדי חביות נפט), פלדה, טלקומוניקציה, כימיקלים, אלקטרוניקה, מזון, מכרות ומוצרי צריכה. החקלאות בארצות הברית גם היא מגוונת והגידולים העיקריים בה הם: דגנים, תירס, פירות, כותנה, טבק, בשר, חלב, עץ ודגה. אוצרות הטבע של ארצות הברית הינם רבים ובמדינה הגדולה ניתן למצוא כמעט את כל אוצרות הטבע הקיימים החל מזהב ועד לאורניום. העיקריים בהם הינם: פחם, נחושת, עופרת, פוספטים ואורניום.

סחר חוץ

ארצות הברית היא המדינה המובילה בעולם בהיקף סחר החוץ. ככלכלה הגדולה בעולם, נהנתה ארה"ב מיתרונות רבים- גודל השוק הניע חברות להתחרות על האפשרות לייצא לשוק האמריקאי. ארה"ב היא שוק היצוא המוביל של למעלה משישים מדינות ברחבי העולם, ביניהן ישראל. בשנים האחרונות הושגה ההבנה בממשל האמריקאי שכדי לייצר צמיחה עקבית ארה"ב חייבת לשים יותר משקל על נושאים של סחר חוץ (כיום כ-95% מהחברות האמריקאיות לא מייצאות וכ-25% מהיקף

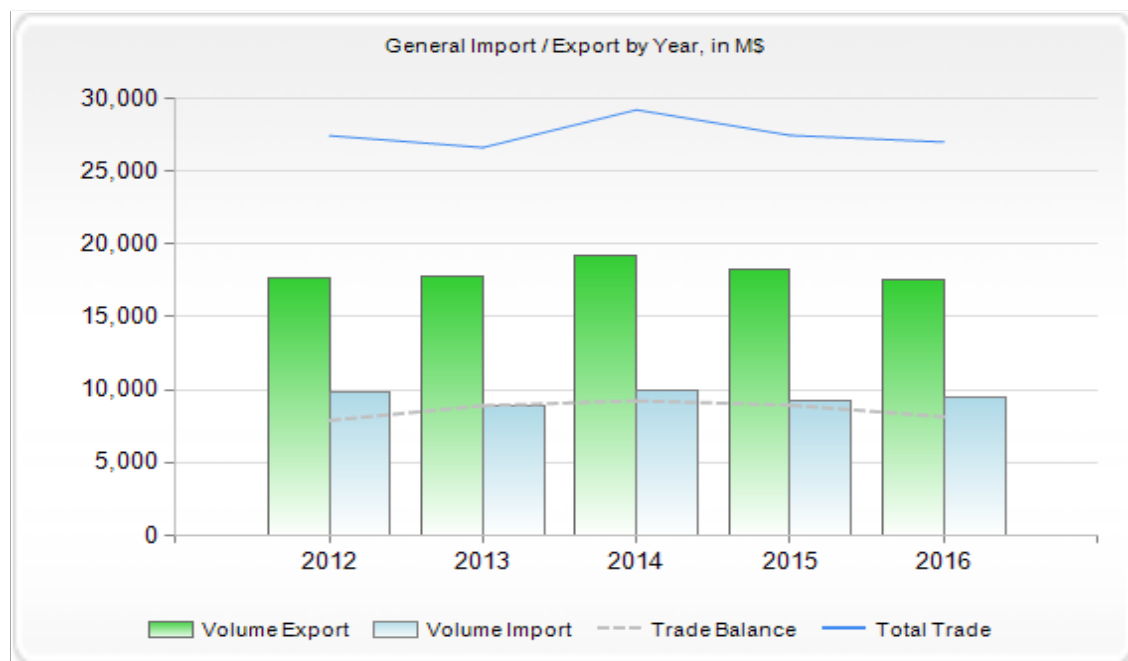
הסחר הבינלאומי הינו בעיקר לשכנות קנדה ומקסיקו) ולכן שמים יותר דגש על הסכמי סחר ועידוד חברות לייצא וכן לשתי"פ אזוריים. יחד עם זאת, הממשל הנוכחי שם לדגש להחזיר מפעלים לתוך ארה"ב ובוחן בעיניים ביקורתיות הסכמי סחר שונים הנמצאים בשלבים שונים של משא ומתן.

פעילות כלכלית – ישראל ארצות הברית

בשנת 1985 חתמה ישראל על הסכם סחר חופשי עם ארצות הברית. הסכם הסחר החופשי, המעניק פטור ממכס ליבוא ויצוא בין המדינות, היה הראשון מסוגו שחתמה ארצות הברית, והשני שחתמה ישראל. ישראל ממוקמת במקום ה-12 בייצוא לארצות הברית לנפש, ועל אף היותה מדינה קטנה יחסית, ישראל היא שוק היעד ה-22 ליצוא האמריקאי סחר בסחורות.

- נתוני הסחר שבין ארה"ב וישראל בשנים האחרונות (ללא יהלומים, במיליוני דולרים):

היקף סחר	יבוא לישראל	יצוא מישראל	שנה
\$20,342.9	\$8,812.9	\$11,530.0	2016
\$19,807.1	\$8,671.6	\$11,135.6	2015
\$20,266.0	\$9,043.4	\$11,222.5	2014
\$18,503.8	\$8,089.8	\$10,414.0	2013
\$20,219.3	\$9,389.5	\$10,829.8	2012

סחר בסחורות ומאזן מסחרי

הרכב היצוא לארה"ב - יצוא הסחורות הישראלי לארה"ב (ללא יהלומים) מרוכז בעיקר בשני תחומים עיקריים: כימיקלים (כולל מוצרי פארמה) וציוד אלקטרוני. שני תחומים אלו מהווים למעלה מ- 50% מסך יצוא הסחורות לארה"ב.

הרכב היבוא - היבוא מארה"ב מתרכז אף הוא במספר מצומצם של ענפים. הציוד האלקטרוני, ציוד ההובלה והכימיקלים מהווים למעלה מ- 50% מהיבוא מארה"ב לישראל.

ריכוזיות היצוא - מתוך כחמשת אלפים חברות שייצאו ב-2016 רק אחוז וחצי מהחברות (76 חברות) ייצאו בסכומים של מעל ל-100 מיליון דולר בשנה לארה"ב.

סחר בשירותים

בשנת 2012 עמד היקף יצוא השירותים של ישראל (על בסיס סקר ואמדנים) על 21.1 מיליארד דולר. הייצוא הישראלי של שירותים לארה"ב עמד על קרוב ל-7.2 מיליארד דולר וארה"ב ייצאה לישראל שירותים בהיקף של 3.08 מיליארד דולר. ייצוא השירותים שמסתמך ברובו על תעשיית ההיי-טק מוכוון ברובו לארה"ב (כשליש מהייצוא) ולכן החשיבות לארה"ב במאזני השירותים היא בולטת במיוחד.

השקעות בילטרליות

על פי נתוני איגוד קרנות ההון סיכון הישראליות, ארה"ב מהווה את המקור הגדול ביותר של השקעות זרות בישראל. החל משנת 2000, חלה עליה משמעותית בהיקף ההשקעות האמריקאיות בישראל, אשר גדלו בקצב כפול לעומת ההשקעות הישראליות בארה"ב. תאגידי ענק רבים כגון מיקרוסופט, אינטל, גוגל, מוטורולה, IBM ואחרים ייסדו מרכזי מו"פ בישראל. על אף המשבר הכלכלי, בשנת 2010, ההשקעה האמריקאית בישראל עמדה על 9.3 מיליארד דולר ונותרה כמעט זהה בשנת 2011 אז עמדה על 9.5 מיליארד דולר.

היקף ההשקעות בין המדינות עומד על- 55.4 מיליארד דולר (2016), המהווה עלייה של 121% ביחד לשנת 2015. ישראל נמצאת במקום ה-13 בהיקף ההשקעות בארה"ב במספרים אבסולוטיים, לפני אוסטרליה ושוודיה.

שיתוף פעולה במחקר ופיתוח בין המדינות:

קרן BIRD - תמיכה במחקר ופיתוח תעשייתי- הקרן נוסדה על יד ממשלות ארה"ב וישראל ב- 1977. בקרן הושקעו במשותף על ידי ממשלות ישראל וארה"ב 110 מיליון דולר (הסכום הוגדל ל- 110 מיליון דולר ב-1984. מאז, הקרן מתקיימת מהריבית של אותה endowment ומן ההחזרים שמקבלת מפרויקטים שהצליחו), והיא הגדולה בהיקפה בקרנות הדו לאומיות למו"פ תעשייתי שהעמידה ממשלת ישראל. מאז היווסדה, תמכה הקרן במעל ל-800 פרויקטים משותפים של מו"פ, וחילקה סך מענקים בהיקף של 400 מיליון דולר - כספים שחילקה הקרן משני הצדדים (המענק לפרויקט מורכב מסכומים שווים על ידי שתי המדינות). המוצרים שפותחו במסגרת פרויקטים אלו הניבו סך הכנסות של מעל ל- 4 מיליארד דולר, ויצרו כעשרות אלפי מקומות עבודה בארה"ב.

הקרן הדו לאומית למדע- ישראל- ארה"ב (BSF) - תמיכה במחקר בסיסי-BSF נוסדה בשנת 1972 בשיתוף על ידי ממשלות ישראל וארה"ב, במטרה לתמוך בשיתוף פעולה בפרויקטים של מחקר בסיסי בין חוקרים ומוסדות ישראלים ואמריקאים. מאז היווסדה, העניקה הקרן מענקים בהיקף של כ- 500 מיליון דולר, לכ- 4,000 פרויקטים. רבים מהם הובילו להצלחות ולפריצות דרך מדעיות. בשנים האחרונות, עומד תקציב המענקים השנתי של הקרן על כ- 14 מיליון דולר – סך כל התקציב משני המדינות.

קרן BARD לשת"פ במחקר ופיתוח חקלאי- BARD נוסדה בשנת 1979 על ידי ממשלות ישראל וארצות הברית, במטרה לממן מחקרים אמריקאים-ישראלים משותפים בתחום החקלאות. בשנים 1979 – 2011 זכו למעלה מ- 1,100 צוותי מחקר דו-לאומיים במענקי לפי הנתונים המעודכנים ביותר שברשותי, תחת הקרן אושרו כ-1,100 פרויקטים מאז הקמתה ועד לסוף שנת 2011 BARD. בשנים האחרונות, תקציב המענקים השנתי של הקרן עומד על כ- 7 מיליון דולר – סך ההשקעה משתי המדינות.